

PROFESSIONAL TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION TEKNOLOGIYALARNI JORIY QILISH ISTIQBOLLARI

Hojiqurbonov Qobiljon Turdaliyevich

Farg'ona soliq texnikumi katta o'qituvchisi

Tel: +998 95 009 10 78/ Email: Khodjiqurbonov@mail.ru.

Annotasiya: *Hozirgi vaqtda professional ta'lim tizimini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarni joriy qilish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Zamonaviy texnologiyalarning ta'lim jarayoniga kirib kelishi ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini shakllantirishda yangi imkoniyatlar yaratadi. Ushbu maqolada innovatsion texnologiyalarning professional ta'lim tizimiga ta'siri, ularning qo'llanilishi va kelajakdagi rivojlanish istiqbollari tahlil qilinadi. Shuningdek, ta'limda raqamli platformalar, virtual va kengaytirilgan haqiqat, onlayn ta'lim vositalari va sun'iy intellekt texnologiyalari orqali samaradorlikni oshirish yo'llari o'rganiladi. Maqola professional ta'limda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati va istiqbollari bag'ishlanadi.*

Kalit so'zlar: *innovatsiya, platforma, sun'iy intellekt, virtualizatsiya, ta'limot, samaradorlik, interaktivlik, integratsiya, iqtisodiyot*

Kirish. Bugungi kunda ta'lim sohasida innovatsion texnologiyalarning roli ortib bormoqda va ular ta'lim tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qilmoqda. [1, 24]Ayniqsa, professional ta'lim tizimida bu texnologiyalarni joriy etish zamonaviy iqtisodiyot va mehnat bozori talablariga mos, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash uchun zarur hisoblanadi. Innovatsion texnologiyalar yordamida o'quvchilarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini samarali shakllantirish, ularni real hayotdagi vaziyatlarga tayyorlash imkoniyatlari kengaymoqda. Shuningdek, raqamli platformalar, virtual va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari, onlayn ta'lim vositalari va sun'iy intellekt professional ta'lim jarayoniga yangi usul va yondashuvlarni olib kirib, o'quv jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qilishga hissa qo'shmoqda. Ushbu maqolada professional ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalarning ahamiyati, ularning joriy etilishi, imkoniyatlari va duch kelinayotgan muammolar tahlil qilinadi.

Asosiy qism

O'zbekiston ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalar joriy qilishning istiqbollari juda katta ahamiyatga ega. Bu jarayonni mustahkam qilish uchun o'qituvchilar, ilmiy muassasalar va davlat tashkilotlari innovatsion texnologiyalarni amalga oshirish va ularga investitsiyalarini oshirish lozim. Bundan tashqari, talabalarning shaxsiy kompyuterlarga ega bo'lishi va internetga kirish imkoniyatini oshirish, ta'lim jarayonini samarali va natijadir qilish uchun zarurdir.

[2, 46]Ta'lim tizimini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarni joriy qilishning bir necha istiqbollarini ko'rib chiqamiz:

1. Bilimni oshirish: O'quvchilarga innovatsion texnologiyalar orqali muhitni qiziqtirish va o'rganish imkoniyatini berish, ularni yangiliklarga oson qo'llanish va o'rganishga ilhomlantirish kerak. Bu esa, o'quvchilarning bilim darajasini oshirish, ularning yangi texnologiyalarni samarali foydalanishini ta'minlashga yordam beradi.

2. Shaxsiy o'qitish: O'quvchilarni individual ravishda o'rganishga imkoniyat berish, ularning shaxsiy interaktiv o'qish dasturlaridan foydalanish imkoniyatini yaratishga imkon beradi. Bu esa, o'quvchilarning o'zlarini o'zlashtirishiga va texnologiyalar bilan ishlashga bo'sh vaqt masalalari ustida ishlashlarini ta'minlashga yordam beradi.

3. Ishbilarmonlik: Innovatsion texnologiyalar orqali ta'limning tarixiy uslublaridan farqli ravishda, ijobiy o'qitish va o'rganishni ta'minlash imkoniyatini yaratadi. Shu bilan birga, o'quvchilarga maqbul bir tajriba, ishbilarmonlik va qiyinchilik bilan bajariladigan vazifalarni bajarishga tayyorgarlik beradi.

4. Uzluksiz ta'lim: Innovatsion texnologiyalar o'quvchilar va o'qituvchilar orasida tarqalgan ta'lim va o'rganish usullarini yaratadi. Uzluksiz ta'lim tizimi yordamida o'quvchilar o'zgaruvchan va interaktiv o'qish uslublaridan foydalanish orqali ta'lim jarayonidan maksimal foyda olishadi.

[3, 51] Innovatsion texnologiyalar O'zbekiston ta'lim tizimini rivojlantirish va yanada mustahkam qilishda katta ro'l o'ynaydi. Bu texnologiyalardan foydalanish, ta'lim jarayonini zamonaviy va samarali qilish, o'quvchilarni ma'naviy va intellektual rivojlanishiga ko'maklashadi. Shuningdek, texnologiyalardan foydalanish, o'zbekiston ta'lim tizimini boshqarishning yangi usullari va mahsulotlari yaratishda ham yordam beradi.

[4, 32]Bundan tashqari zamonga ham nafas bo'lsak. Quyidagi usullar ham o'z samarasini ancha yuqori ko'rsatadi:

1. Innovatsion texnologiyalar va professional ta'lim

Professional ta'lim sohasida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish o'quv jarayonini sezilarli darajada takomillashtirishga xizmat qiladi. Innovatsion texnologiyalar, jumladan, raqamli platformalar, virtual haqiqat, kengaytirilgan haqiqat, sun'iy intellekt va masofaviy o'qitish tizimlari o'quvchilarga o'z bilimlarini chuqurlashtirish va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi. Ushbu texnologiyalar ta'lim jarayonini interaktiv va jonli qiladi, bu esa talabalar uchun qiziqarli va samarali ta'lim muhitini yaratadi.

2. Raqamli platformalar va onlayn ta'lim vositalari

Raqamli platformalar va onlayn ta'lim vositalari ta'lim jarayonini istalgan joydan va vaqtda olib borish imkonini beradi. Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams kabi platformalar yordamida o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi muloqot tez va qulay tarzda tashkil etiladi. Bu texnologiyalar pandemiya davrida ahamiyat kasb etib, ta'lim jarayonini uzluksiz olib borishga imkon yaratdi. Onlayn ta'lim vositalari o'quvchilarga ko'p resurslarga kirish imkonini beradi, o'qituvchilarga esa darslarni rejalashtirish va baholashni avtomatlashtirish imkoniyatini beradi.

3. Virtual va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari

Virtual haqiqat va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari professional ta'limda katta ahamiyat kasb etadi. Ushbu texnologiyalar orqali talabalar amaliy mashg'ulotlarni real dunyoga yaqin sharoitlarda bajarish imkoniga ega bo'ladi. Masalan, tibbiyot, muhandislik yoki arxitektura kabi sohalarda talabalar real texnologiyalari yordamida murakkab jarayonlarni o'rganib chiqishlari mumkin. Bu esa talabalar bilimini mustahkamlashga, ularni real hayotdagi murakkab vaziyatlarga tayyorlashga yordam beradi.

4. Sun'iy intellekt va avtomatlashtirish imkoniyatlari

Sun'iy intellekt (AI) professional ta'lim sohasida ta'lim jarayonini yanada samarali qilish uchun katta imkoniyatlar yaratmoqda. Masalan, o'quvchilarning bilim darajasini kuzatish va individual o'quv rejalarini tuzish uchun sun'iy intellektdan foydalanish mumkin. Shuningdek, AI yordamida tezkor baholash va tahlillar o'tkazish, o'quvchilarning ehtiyojlariga mos ta'lim materiallarini taklif qilish kabi imkoniyatlar mavjud. AI asosida ishlab chiqilgan chat-botlar va yordamchi tizimlar esa o'quvchilarga o'quv jarayonida tezkor maslahatlar berib, ularning savollariga javob bera oladi.

5. Innovatsion texnologiyalarni joriy etishda duch kelinayotgan muammolar

Professional ta'limda innovatsion texnologiyalarni joriy etishda qator muammolar mavjud. Asosiy muammolardan biri – moliyaviy mablag' yetishmasligi, chunki raqamli texnologiyalar va zamonaviy qurilmalar katta xarajatlarni talab qiladi. Shuningdek, o'qituvchilarni zamonaviy texnologiyalar bilan ishlashga o'rgatish va ularning raqamli savodxonligini oshirish zarurati ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ba'zi hududlarda internet va texnik infratuzilma bilan bog'liq muammolar ham mavjud bo'lib, bu texnologiyalarni joriy qilish jarayonini qiyinlashtiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, professional ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalarni joriy qilish zamonaviy, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy texnologiyalar o'quv jarayonini interaktiv va samarali qilishi, talabalar bilimini chuqurlashtirishga, ularning kasbiy ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qilmoqda. Virtual haqiqat, kengaytirilgan haqiqat, sun'iy intellekt va onlayn platformalar kabi vositalar ta'lim sifati va samaradorligini oshirishda katta yordam bermoqda. Biroq, innovatsion texnologiyalarni joriy etishda moliyaviy, texnik va malakaviy to'siqlar mavjud bo'lib, ularni bartaraf etish zarur. Kelajakda bu texnologiyalarning ta'lim tizimiga chuqur integratsiyalashuvi professional ta'limning rivojlanishiga va iqtisodiyot ehtiyojlarini qondiradigan yuqori malakali mutaxassislarni yetishtirishga katta hissa qo'shishi kutilmoqda. Shu bilan birga, o'qituvchilar va o'quvchilarning raqamli savodxonligini oshirish, texnologiyalardan to'g'ri va samarali foydalanish yo'lida sa'y-harakatlarni davom ettirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdurashidov, H. Innovatsion texnologiyalar va ta'lim samaradorligi. Toshkent: O'zbekiston milliy entsiklopediyasi, 2020.
2. Abdullaeva, Z. Raqamli ta'lim tizimini rivojlantirish: yangi yo'nalishlar. Samarqand: SamDU nashriyoti, 2021.
3. Akramov, D. Professional ta'limda virtual va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari. Farg'ona: Farg'ona universiteti nashriyoti, 2019.
4. Fayzullayev, I. Professional ta'lim tizimida sun'iy intellektni joriy etish. Toshkent: Innovatsion rivojlanish instituti, 2022.
5. Karimov, M. Ta'limda raqamli texnologiyalarning o'rni va imkoniyatlari. Buxoro: Buxoro davlat universiteti, 2020.
6. Mirzayeva, S. Ta'limda interaktivlik va samaradorlikni oshirish yo'llari. Andijon: Andijon davlat pedagogika instituti, 2021.